

รายละเอียดมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา (มคอ. ๓)

รายวิชา ๐๐๐ ๒๕๓ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๓

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา	วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ/ คณะพุทธศาสตร์/ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

หมวดที่ ๑ ข้อมูลโดยทั่วไป

๑. รหัสและชื่อรายวิชา ๐๐๐ ๒๕๓ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๓ (Buddhist Meditation III)
๒. จำนวนหน่วยกิต ๒ หน่วยกิต (๑-๒-๔)
๓. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา พุทธศาสตรบัณฑิต วิชาแกนพระพุทธศาสนา
๔. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน ๔.๑ อาจารย์ผู้รับผิดชอบ พระมหาธีรรัตน์ อุทยปุตโต ป.ธ.๔ ๔.๒ อาจารย์ผู้สอน พระมหาธีรรัตน์ อุทยปุตโต ป.ธ.๔
๕. ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน ภาคการศึกษาที่ ๑ / ๒๕๕๙ ชั้นปีที่ ๒
๖. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี) ไม่มี
๗. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites) (ถ้ามี) ไม่มี
๘. สถานที่เรียน วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๙. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘

หมวดที่ ๒ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

๑. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีปฏิบัติการฐานตามแนว เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร วิธีการปรับอินทรีย์ ๕ หลักธรรมที่ควรรู้ได้แก่ วิปัสสาส ๓ อภิญญา ๖ วิสุทธิติ ๗ วิชชา ๘ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๓ ระยะะ นั่งกำหนด ๓ ระยะะ ส่งและสอบอารมณ์

วัตถุประสงค์

ก. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

- ๑ เพื่อให้รู้หลักการปฏิบัติการฐานตามแนวจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร
- ๒ เพื่อให้ได้มีโอกาสฝึกการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน
- ๓ เพื่อให้นำผลของการปฏิบัติไปใช้ในการดำเนินชีวิต และเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ข. วัตถุประสงค์เชิงคุณธรรม

๑. มีสภาพจิตใจที่เข้มแข็งขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้ในทุกสถานการณ์
๒. มีสภาพจิตที่เบิกบาน แจ่มใส
๓. รู้จักบริหารจัดการกับตัวเองได้อย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ รู้จักคิด รู้จักควบคุมตัวเอง ก้าวทันกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก

๒. วัตถุประสงค์ในการการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

๑. กำลังดำเนินการทำสื่อการเรียนการสอนโดย e-learning
๒. ปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักฐานเชิงประจักษ์

หมวดที่ ๓ ลักษณะและการดำเนินการ

๑. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาหลักการและวิธีปฏิบัติเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร วิธีการปรับอินทรีย์ ๕ หลักธรรมที่ควรรู้ได้แก่ วิปัสสาส ๓ อภิญญา ๖ วิสุทธิติ ๗ วิชชา ๘ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๓ ระยะะ นั่งกำหนด ๓ ระยะะ ส่งและสอบอารมณ์

๒. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งาน ภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง
บรรยาย ๓๐ ชั่วโมงต่อ ภาคการศึกษา	สอนเสริมตามความ ต้องการของนิสิตเฉพาะ ราย	มีการฝึกปฏิบัติงาน ภาคสนาม	การศึกษาด้วยตนเอง ๖ ชั่วโมงต่อสัปดาห์
๓. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล <ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์ประจำรายวิชา ประกาศเวลาให้คำปรึกษาผ่านเว็บไซต์คณะพุทธศาสตร์ - อาจารย์จัดเวลาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือ รายกลุ่มตามความต้องการ ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (เฉพาะรายที่ต้องการ) 			

หมวดที่ ๔ การพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา

๑. คุณธรรม จริยธรรม
๑.๑ คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา พัฒนาผู้เรียนให้มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มีวินัยและความรับผิดชอบ มีน้ำใจ มีจิตอาสา และมีความซื่อสัตย์ กตัญญู เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างปกติสุขและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม
๑.๒ วิธีการสอน <ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย ประเด็นธรรมะที่เกี่ยวข้องในการศึกษา วิชาธรรมะภาคปฏิบัติ พร้อมการฝึกปฏิบัติ ศึกษาวิธีการเดินจงกรม การนั่งสมาธิ - กำหนดให้นิสิตศึกษา ค้นคว้า ทำรายงาน
๑.๓ วิธีการประเมินผล <ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมการเข้าเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามขอบเขตที่ให้ และตรงเวลา - มีการอ้างอิงเอกสารที่ได้นำมาทำรายงาน อย่างถูกต้องและเหมาะสม - ประเมินผลการนำเสนอรายงานที่มอบหมาย - ประเมินผลการสอบ และการฝึกปฏิบัติกรรมฐาน
๒ . ความรู้
๒.๑ ความรู้ที่ต้องได้รับ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติกรรมฐาน และประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้
๒.๒ วิธีการสอน

<p>บรรยาย อภิปราย การฝึกปฏิบัติ การนำเสนอรายงาน การวิเคราะห์กรณีศึกษา และมอบหมายให้ค้นคว้าหาบทความ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาสรุปและนำเสนอ การศึกษาโดยใช้ปัญหา และโครงงาน Problem base learning and Student Center เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง</p>
<p>๒.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทดสอบย่อย สอบกลางภาค สอบปลายภาค ด้วยข้อสอบที่เน้นการวัดหลักการและทฤษฎี - นำเสนอสรุปการอ่านจากการค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง - วิเคราะห์กรณีศึกษา
<p>๓ ทักษะทางปัญญา</p>
<p>๓.๑ ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา</p> <p>พัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณการคิดอย่างเป็นระบบ มีการวิเคราะห์เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีความใฝ่รู้ ใฝ่คิด ใฝ่สร้างสรรค์</p>
<p>๓.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มอบหมายให้นิสิตค้นคว้าข้อมูลแล้วนำเสนอผลการศึกษา - อภิปรายกลุ่ม - วิเคราะห์กรณีศึกษา - การสะท้อนแนวคิดจากการประพฤติ
<p>๓.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - สอบกลางภาคและปลายภาค โดยเน้นข้อสอบที่มีการวิเคราะห์สถานการณ์ หรือวิเคราะห์แนวคิดหลักกรรมที่เกี่ยวกับสันติภาพ - การนำเสนอการวิเคราะห์กรณีศึกษา
<p>๔. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ</p>
<p>๔.๑ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา</p> <p>พัฒนาความเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานเป็นทีม เป็นสมาชิกที่ดี และตระหนักในคุณค่าศิลปะ</p>
<p>๔.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมกลุ่มในการวิเคราะห์กรณีศึกษา - มอบหมายงานรายกลุ่ม และรายบุคคล - การนำเสนอรายงาน
<p>๔.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินตนเอง และเพื่อน ด้วยแบบฟอร์มที่กำหนด

<ul style="list-style-type: none"> - รายงานที่นำเสนอ / พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม - รายงานการศึกษาด้วยตนเอง (รายงานสรุปรวมยอดความรู้)
๕. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
๕.๑ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องพัฒนา <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาทักษะในการสื่อสารทั้งการพูด การฟัง การเขียน โดยการทำรายงาน และนำเสนอในชั้นเรียน - พัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีศึกษา - พัฒนาทักษะในการสืบค้น ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อทำรายงาน - ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร เช่น การส่งงานทางอีเมล - ทักษะในการนำเสนอรายงานโดยใช้รูปแบบ เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม
๕.๒ วิธีการสอน <ul style="list-style-type: none"> - อภิปราย - มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จาก website สื่อการสอน e-learning และทำรายงาน โดยเน้นการนำมาจากแหล่งอ้างอิง ที่มาของข้อมูลที่นำเสนอ - นำเสนอโดยใช้รูปแบบและเทคโนโลยีที่เหมาะสม
๕.๓ วิธีการประเมินผล <ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำรายงาน และนำเสนอด้วยสื่อเทคโนโลยี - การมีส่วนร่วมในการอภิปรายและวิธีการอภิปราย - รายงาน

หมวดที่ ๕ แผนการสอนและการประเมินผล

๑. แผนการสอน

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๑	บทที่ ๑ หลักการและวิธีปฏิบัติ กรรมฐานตามแนวเวทนานุปัสสนา สติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร	๒	บรรยาย อภิปราย และฝึก ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เบื้องต้น	พม.ดิรัตน์ อุทัยปุตุโต
๒-๓	บทที่ ๑ มหาสติปัฏฐานสูตร หลักการและวิธีปฏิบัติเวทนานุปัส สนาสติปัฏฐาน - สุขเวทนา	๔	บรรยาย อภิปราย และฝึก ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เบื้องต้น	พม.ดิรัตน์ อุทัยปุตุโต

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
	- ทุกขเวทนา - อูปেকขาเวทนา			
๔-๕	บทที่ ๒ วิธีการปรับอินทรีย์ ๕ ๑ สัทธา ๒ วิริยะ ๓ สติ ๔ สมาธิ ๕ ปัญญา	๔	บรรยาย อภิปราย และฝึก ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เบื้องต้น	พม.ดีรัตน์ อุทัยปุตุโต
๖-๗	บทที่ ๓ พระสูตรที่เกี่ยวข้องกับการ ปฏิบัติธรรม <u>วิปัสสนาส ๓</u> ๑ สัจฉญาณวิปัสสนา ๒ จิตตวิปัสสนา ๓.ทิวฐิวิปัสสนา	๒	บรรยาย อภิปราย และฝึก ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เบื้องต้น	พม.ดีรัตน์ อุทัยปุตุโต
๘	สอบกลางภาค	๒		พม.ดีรัตน์ อุทัยปุตุโต
๙-๑๐	บทที่ ๔ อภิญญา ๖ ๑ อิทธิวิธี ๒ ทิพพโสด ๓ เจโตปริยญาณ ๔ ปุพเพนิวาสานุสสติ ๕ ทิพพจักขุ ๖ อาสวักขยญาณ	๔	บรรยาย อภิปราย และฝึก ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เบื้องต้น	พม.ดีรัตน์ อุทัยปุตุโต
๑๑-๑๓	บทที่ ๓ วิสุทธิ ๗ ๑ สีลวิสุทธิ ๒ จิตตวิสุทธิ ๓ ทิวฐิวิสุทธิ ๔ กังขาวิตรณวิสุทธิ ๕ มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ ๖ ปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธิ	๖	บรรยาย อภิปราย และฝึก ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เบื้องต้น	พม.ดีรัตน์ อุทัยปุตุโต

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
	๗ ญาณทัสสนวิสุทธิ			
๑๔-๑๕	บทที่ ๔ วิชา ๘ ๑ วิปัสสนาญาณ ๒ มโนมยิทธิ ๓ อิทธีวิธี ๔ ทิพพโสต ๕ เจโตปริยญาณ ๖ ปุพเพนิวาสานุสสติ ๗ ทิพพจักขุ ๘ อาสวักขยญาณ	๒	บรรยาย อภิปราย และฝึก ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เบื้องต้น	พม.ดิรัตน์ อุทัยปุตโต
๑๖	สอบปลายภาค	๒		

๒. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ที่	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนของการประเมินผล
๑	ทดสอบย่อยครั้งที่ ๑	๔	๑๐%
	สอบกลางภาค	๘	๒๕%
	ทดสอบย่อยครั้งที่ ๒	๑๒	๑๐%
	สอบปลายภาค	๑๖	๒๕%
๒	วิเคราะห์กรณีศึกษา ค้นคว้า การนำเสนอ รายงาน การทำงานกลุ่มและผลงาน การอ่านและสรุปบทความ การส่งงานตามที่มอบหมาย	ตลอดภาคการศึกษา	๒๐%
๓	การเข้าชั้นเรียน การมีส่วนร่วม อภิปราย เสนอความคิดเห็น ในชั้นเรียน	ตลอดภาคการศึกษา	๑๐%

หมวดที่ ๖ ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

<p>๑. เอกสารและตำราหลัก</p> <p>การศาสนา, กรม. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. เล่มที่ ๑๐, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมการศาสนา, ๒๕๒๑.</p>
<p>๒. เอกสารและข้อมูลสำคัญ</p> <p>เอกสารประกอบการสอน วิชาธรรมะภาคปฏิบัติ ผศ.พระสมภาร สมภาโร(ทวีรัตน์)รวบรวมและเรียบเรียง</p>
<p>๓. เอกสารและข้อมูลแนะนำ</p> <p>ไม่มี</p>

หมวดที่ ๗ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

<p>๑. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา</p> <p>การประเมินประสิทธิผลในรายวิชานี้ ที่จัดทำโดยนักศึกษา ได้จัดกิจกรรมในการนำแนวคิดและความเห็นจากนักศึกษาได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน - การสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของผู้เรียน - แบบประเมินผู้สอน และแบบประเมินรายวิชา - ข้อเสนอแนะผ่านเว็บบอร์ด ที่อาจารย์ผู้สอนได้จัดทำเป็นช่องทางการสื่อสารกับนักศึกษา
<p>๒. กลยุทธ์การประเมินการสอน</p> <p>ในการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการสอน ได้มีกลยุทธ์ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสังเกตการณ์สอนของผู้ร่วมทีมการสอน - ผลการสอบ - การทวนสอบผลประเมินการเรียนรู้
<p>๓. การปรับปรุงการสอน</p> <p>หลังจากผลการประเมินการสอนในข้อ ๒ จึงมีการปรับปรุงการสอน โดยการจัดกิจกรรมในการระดมสมอง และหาข้อมูลเพิ่มเติมในการปรับปรุงการสอน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สัมมนาการจัดการเรียนการสอน - การวิจัยในและนอกชั้นเรียน
<p>๔. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา</p> <p>ในระหว่างกระบวนการสอนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ในรายหัวข้อ ตามที่คาดหวังจากการเรียนรู้ในวิชา ได้จาก การสอบถามนักศึกษา หรือการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษา รวมถึงพิจารณาจากผลการทดสอบย่อย และหลังการออกผลการเรียนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์โดยรวมในวิชาได้ดังนี้</p>

- การทวนสอบการให้คะแนนจากการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษาโดยอาจารย์อื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำหลักสูตร
- มีการตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชา ตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยตรวจสอบข้อสอบ รายงาน วิธีการให้คะแนนสอบ และการให้คะแนนพฤติกรรม

๕. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

จากผลการประเมิน และทวนสอบผลสัมฤทธิ์ประสิทธิผลรายวิชา ได้มีการวางแผนการปรับปรุงการสอน และรายละเอียดวิชา เพื่อให้เกิดคุณภาพมากขึ้น ดังนี้

- ปรับปรุงรายวิชาทุก ๓ ปีหรือตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ตามข้อ ๔
- เปลี่ยนหรือสลับอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้นักศึกษามีมุมมองในเรื่องการประยุกต์ความรู้นี้กับปัญหาที่มาจากงานวิจัยของอาจารย์หรือแนวคิดใหม่ๆ

ลงชื่อ

(พระมหาธีรรัตน์ อุทัยปุตโต)

อาจารย์ผู้รับผิดชอบ

...../...../.....

ลงชื่อ

(พระครูปริยัติคณานุรักษ์)

ประธานบริหารหลักสูตรพระพุทธศาสนา

...../...../.....

ลงชื่อ

(พระราชธรรมสารสุธี,ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ

...../...../.....